

School of
Management and Law

Plenare

Si arrihet suksemi në vënien në zbatim të SNKSP-ve Përvoja e Zvicrës

Ngritje e zotësive. Kapërcim i kufijve.

Prof. Dr. Andreas Bergmann, Institut für Verwaltungs-Management
andreas.bergmann@zhaw.ch

Buxheti dhe kontabiliteti me të drejta dhe detyrime në konstatuara në Zvicër

– Konfederata Zvicerane

- 1 Zürich
- 2 Bern
- 3 Luzern
- 4 Uri
- 5 Schwyz
- 6 Obwalden
- 7 Nidwalden
- 8 Glarus
- 9 Zug
- 10 Fribourg / Freiburg
- 11 Solothurn
- 12 Basel-Stadt
- 13 Basel-Land
- 14 Schaffhausen
- 15 Appenzell Aussenrhoden
- 16 Appenzell Innerrhoden
- 17 St. Gallen
- 18 Graubünden / Grischun / Grigioni
- 19 Aargau
- 20 Thurgau
- 21 Ticino / Tessin
- 22 Valais / Val de Suisse
- 23 Valais / Valais
- 24 Neuchâtel / Neuenburg
- 25 Genève / Gjenevë
- 26 Jura

- 8,5 milion banorë (vendi 98)
- 41000 km² (vendi 135)
- PBB: 660 miliard USD (vendi 17)
- Themeluar më 1291, republikë federale prej vitit 1848
- 26 shtete “sovrane” përbërëse (të quajtura edhe “kantone”)
- Kontabiliteti i sektorit publik NUK përfshihet në tagrin kushtetues të pushtetit federal

Buxheti dhe kontabiliteti me të drejta dhe detyrime në konstatuara në Zvicër

Histori e shkurtër: Fillimet e zbatimit me të drejta dhe detyrime të konstatuara

– Zbatimi i kontabilitetit me të drejta dhe detyrime të konstatuara në nivel shteti (kantoni) në vitet 70/80 të sh.XX, mbështetur në HAM77/HAM81 (Modeli i Harmonizuar i Kontabilitetit)

- HAM është zbatuar nga shtetet dhe bashkitë (por JO nga pushteti federal)
- HAM ka përfshirë gjithmonë buxhetin me të drejta dhe detyrime të konstatuara
- Komponenti qendror: Plani i Unifikuar Kontabël
- HAM shërbente gjithmonë si bazë të dhënash për GFS
- Pasqyrat financiare janë audituar gjithmonë (mbase më shumë në “nivel shqyrtimi” në bashkitë më të vogla)

HAM është thjesht rekomandim, që është përfshirë në legjislacion nga secili prej shteteve veçmas (dhe me disa dallime)

Qasje e integruar

Buxhetimi

Kontabiliteti

Auditimi

Statistikat
financiare
shtetërore

Buxheti dhe kontabiliteti me të drejta dhe detyrime në konstatuara në Zvicër

Histori e shkurtër: Standardet

- Qeveria Federale i ka zbatuar SNKSP-të më 2007
 - Plus paralelisht buxhet me bazë monetare dhe me të drejta dhe detyrime të konstatuara
 - Gradualisht janë mbyllur hendeqet kundrejt SNKSP-ve me kalimin e viteve
- **4 shtete të mëdha i kanë zbatuar plotësisht SNKSP-të në 2008-10: Gjeneva, Zyrih, Bazel-Shtad, Lucerna; përbëjnë 43% të PBB**
 - Gjithashtu gradualisht duke mbyllur hendeqet
 - Berna, shteti i pestë, më 2017
- 21 shtetet e tjera ndjekin forma të ndryshme me të drejta dhe detyrime të konstatuara
 - “Modeli i Harmonizuar i Kontabilitetit 2” përcakton si minimum por lejon SNKSP
 - Komponenti qendror i planit kontabël të unifikuar (tani përfshin pushtetin federal)
 - HAM2 mbahet dhe zhvillohet më tej nga SRS-CSPCP

Buxheti dhe kontabiliteti me të drejta dhe detyrime në konstatuara në Zvicër

Faktorët e suksesit dhe problemet

- Faktorët e suksesit:
 - Angazhim nga ministri dhe parlamenti (thua jse unanim!)
 - Integrim i buxhetit (me të drejta dhe detyrime të konstatuara), kontabilitetit, auditimit dhe GFS
 - Plani i Unifikuar Kontabël
 - Harmonizim i fuqishëm i entiteteve kryesore përmes zbatimit të SNKSP (pushteti federal, shtetet e mëdha)
 - Planifikim dhe menaxhim rigoroz i projekteve
- Problemet:
 - Harmonizim i pakët (përveç PK) për entitetet e vogla
 - Lejohet diversiteti nga HAM2, ndonjëherë shfrytëzohet nga politikanët në këto entitete të vogla

Buxheti dhe kontabiliteti me të drejta dhe detyrime në konstatuara në Zvicër

Sfidat në përdorimin e SNKSP të plotë

- Disa standarde nuk i pasqyrojnë veçantitë territoriale, p.sh. të gjitha skemat e pensionit janë “skema hibride” (jo të gjitha trajtohen në SNKSP 25; tani trajtohen në SNKSP 39 – një shembull i mirë përse nevojiten ndryshimet e standardeve!)
- Disa standarde, pas një hetimi të rëndësishëm, kanë dalë “jo të zbatueshme” (p.sh. SNKSP 11, ku emri “kontrata ndërtimi” i fut shumicën e përdoruesve në rrugë të gabuar; pjesërisht SNKSP 28-30 nëse subjektet shtetërore kanë vetëm llogari të arkëtueshme, llogari të pagueshme dhe kredi të drejtpërdrejta)
- Mungesë dëshire nga ana e organit që vendos standardet për të trajtuar problemet e reja ekonomike: Normat negative duket se bëhen të përhershme

Buxheti dhe kontabiliteti me të drejta dhe detyrime në konstatuara në Zvicër

Përfitimet nga përdorimi i SNKSP të plotë

- Përfitimet e menjëhershme: Aktive “të gjetura” – e tejkalojnë koston e drejtpërdrejtë të projektit në nivel federal
- Përfitime nga raporte financiare cilësore:
 - Drejtimi i pasiveve: Interes i fortë i parlamentit(!), të evitohet “transferimi i borxhit”
 - Drejtimi i aktiveve: Përdorim më i mirë ose shitje
 - Norma më të ulëta interesi (Kantoni i Gjenevës: -0,5%/Hiler 2012)
 - Agjencitë vlerësuese “e lavdërojnë” përdorimin e SNKSP
- SNKSP nuk e mbron kontabilitetin nga ndikimi politik